

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵם רַב-לָכֶם (מוֹנַח זְרֵקָא סָגוּל)
(במדבר ט"ז, ג')

קורח הושווה במסכת סוטה (סוף דף ט עא) במעשיו ובסופו לנחש הקדמוני: "שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נטלין הימנו, וכן מצינו בנחש הקדמוני שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו מה שביקש לא נתנו לו ומה שבידו נטלוהו ממנו... הוא אמר אהרוג את אדם ואשא את חוה עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה וכן מצינו בקין וקרח ובלעם ודואג ואחיתופל וגחזי ואבשלום ואדוניהו ועוזיהו והמן שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם מה שביקשו לא ניתן להם ומה שבידם נטלוהו מהם"¹. ע"כ.

ונרמז בטעמים: וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵם רַב-לָכֶם (מונח זרקא סגול). הטעם זרקא רומז בצורתו לנחש. חטא האכילה מעץ הדעת, בפיתוי הנחש, היה עקב לשון הרע שדיבר הנחש². הסגול, שלש נקודות, רומז על לשון הרע, עליה אמרו בגמרא (ערכין טו עב) כי היא הורגת שלושה אנשים: את אומרו, את מקבלו ואת האדם עליו דיברו. כך חטא קרח ועדתו היה בלשון הרע וסופו כסוף הנחש, מה שביקש לא נתנו לו ומה שבידו נטלוהו ממנו.

שלום המאירי

וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵם רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים (זקף
קט"ן) וּבִתְוֹכֶם יִדְוֶד (במדבר ט"ז, ג')

קרח אמר "כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ידוד", ורש"י מביא מהתנחומא "כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה"³.

אולם משה רבנו הצטוו לומר לעם⁴ "והתקדשתם והייתם קדשים"⁵. וכן⁶ "קדשים תהיו", כלומר תהליך המתחיל בעבודה רוחנית עצמית, ובסופו הדרגא שאותה נותן ה'.

הקדושה היא דרגא רוחנית המגיעה אחרי עמל רב, כמבואר בבבלייתא שעל פה בנה רמח"ל את ספרו⁷.

¹ וכן בזוהר חלק ג דף קעו עא: "ויקח קרח, מאי ויקח. נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה. ולא עוד, אלא מה דאית ביה אתאביד מניה. קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דיליה אביד, ואחרא לא רווח".

² כשהנחש פיתה את אדם וחווה שיאכלו מעץ הדעת, הוא אמר להם שהסיבה שאלוקים ציווה עליהם לא לאכול מעץ הדעת היא שאלוקים לא רצה שהם יהיו יודעי טוב ורע כמוהו, שהרי כל אומן שונא בני אומנותו (בראשית ג', ה' וברש"י שם).

³ ראה קושיית רבי אליהו מזרחי: "ולא ידעתי מדוע לא פירשו זה כמלת 'קדושים תהיו' והתקדשתם והייתם קדושים", 'כי עם קדוש אתה לה' אלהיך', שכולם שוים בו, אבל פירשו אותה על שמיעת הדיבור מפי הגבורה, שאין כולם שוים בה, שמשה רבינו עליו השלום שמע כל הדברות מפי הגבורה וישראל לא יוכלו לשמוע רק "אנכי" "ולא יהיה".

⁴ ויקרא יא, מד. ויקרא כ, ז.

⁵ רש"י מבאר: "והתקדשתם קדשו את עצמכם למטה. והייתם קדושים - לפי שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא".

⁶ ויקרא יט, ב.

⁷ ראה מסילת ישרים - הקדמת הרב המחבר זצ"ל: "והוא מה שאמרו בבבלייתא, הובאה במקומות שונים בש"ס ואחד מהם בפרק לפני אידיהן (דף כ), זה לשונו: מכאן אמר רבי פינחס בן יאיר: "תורה מביאה לידי זהירות, זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה, טהרה מביאה לידי חסידות, חסידות מביאה לידי ענוה, ענוה מביאה לידי יראת חטא, יראת חטא מביאה לידי קדושה, קדושה מביאה לידי רוח הקדש, רוח הקדש מביאה לידי תחית המתים".

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וכך כותב⁸ **רבי משה חיים לוצאטו**, רמח"ל: "שסוף הקדושה מתנה, כי מה שיוכל האדם לעשות הוא ההשתדלות ברדיפת הידיעה האמתית והתמדת ההשכלה בקדושת המעשה, אך הסוף הוא שהקב"ה ידריכהו בדרך הזה שהוא חפץ ללכת בה, וישרה עליו קדושתו ויקדשהו".

ונרמז בטעמים: בפרשת קדשים (ויקרא כ, ז) נאמר "וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם (טרחא) קְדוּשִׁים". הקדושה מגיעה אחרי **טרחא** רבה. ואילו קרח אמר "כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים (זקף קטן) וּבְתוֹכָם יִדֹד", הקדושה הושגה ללא טרחא. די בכך שכל העדה **עמדה זקופה במעמד** הר סיני ושמעה את דבר ה'⁹. עוד רומזת צורת הטעם ושמו לדברי **רבי עובדיה ספורנו**: "כלם קדושים. מכף רגל ועד ראש".

שלום המאירי

וַיְדַבֵּר אֶל-קָרַח (קדמא ואזלא) וְאֶל-כָּל-עֲדָתוֹ לֵאמֹר (זרקא סגול) (במדבר טז, ה)

רבי משה הגר מראדיוויטץ, מבאר¹⁰ שהטעמים מבטאים את אופן הדבור: נראה אשר עם קרח דיבר **קשות וַיְדַבֵּר אֶל-קָרַח בקדמא ואזלא, ועם עדתו דבר רכות**, כי הם תלו באילן פקח ויחסן ועשיר ועי"ז וְאֶל-כָּל-עֲדָתוֹ לֵאמֹר בזרקא סגול. וידבר קשות, עדתו לאמר רכה¹¹ גם מהטעם אשר על פסוק (כז) וַדָּלֶן וְאֶבְיָרָם יָצְאוּ נֹצְבִים פֶּתַח, נראה שהיא כש"כ¹² (פסוק כח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶרְקָא סגול שפתח בשלום תחילה.

וַיְדַבֵּר אֶל-קָרַח (קדמא ואזלא) (במדבר טז, ה)

לעיל (פסוק ג') הובאו דברי הגמ' במסכת סוטה (סוף דף ט עא) על קרח "שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו". בדומה לכך מובא במסכת סנהדרין (דף קו עא) פתגם על הגמל: "אמר רב היינו דאמרי אינשי גמלא אזלא למיבעי קרני, אודני דהוו ליה גזיזן מיניה".¹³ ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וַיְדַבֵּר אֶל-קָרַח (קדמא ואזלא)**. קרח **הקדים והלך** לזכות במה שלא שלו, ונרמז לו ע"י משה שסופו יהיה כסוף הגמל שבפתגם "גמלא אזלא למיבעי קרני, אודני דהוו ליה גזיזן מיניה". ועוד, הטעמים קדמא ואזלא, **צורתם כשתי קרניים**.¹⁴

שלום המאירי

⁸ **מסילת ישרים** - פרק כו - בביאור מדת הקדושה.

⁹ ראה **רבי אברהם אבן עזרא** כאן: "כי כל העדה כלם קדושים - כי כל העדה מיום מעמד הר סיני היו קדושים".

¹⁰ **ויקה משה**, רבי משה הגר מראדיוויטץ, מונקאטש תרסז, דף כד עא.

¹¹ דבור הוא לשון קשה, אמירה היא לשון רכה. ראה **רש"י** במדבר יב, א: "ותדבר - (ספרי) אין דבור בכל מקום אלא לשון קשה וכן הוא אומר (בראשית מב) דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות ואין אמירה בכל מקום אלא לשון תחנונים וכן הוא אומר (בראשית יט) ויאמר אל נא אחי תרעו (במדבר יב) ויאמר שמעו נא דברי".

¹² כמו שכתבנו.

¹³ תרגום: הגמל הלך לבקש קרניים, וגזזו לו את האזניים. (מובא בגמ' על בלעם).

¹⁴ ראה **בניהו בן יהוידע**, ה"ב איש חי", רבי יוסף חיים, על סנהדרין דף קו עא: "גמלא אזל למבעי קרני, כלומר בלעם הלך לתבוע שכר הפעולות שנעשו משני קרנות שהם נו"ן דנחש העומדת בקרן אחד, ונו"ן דשטן העומדת בקרן השני, בהיותם דבוקים ומחוברים זה עם זה שממש באה פעולת עצת הפתויים ופעולת הפורענות במגפה".